

108129

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKÉV

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ
Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XL. ÉVFOLYAM

1943. 10. SZ. (364)

Erdély

TARTALOM

Győrffy István (Kolozsvár): A Horthy-csúcs (2503 m.) virágbokrétás fővege. — *Both Károly*: Hol épül az EKE Kelemen-havasi menedékháza? — *B. I.*: Túrara. — *B. I.* Régi túranaplókból... — *Hírek*. — A címlap *Koválszky Károly* felvétele

Az „Erdély” előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Tagsági díj évi 6 P. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszám-láján és a központi irodában Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig. Telefon 36-37.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: *Kolozsvár*, Jókai-utca 2., II. emelet. Telefon 36-37.
Besztercei osztály: *Dr. Stieber Lajos* Beszterce, Erdőigazgatóság.
Csíkszéki osztály: *Székely Géza*, Csíkszereda, OMIH.
Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly*, Dés, Villamosművek.
Felsőbányai osztály: *Dr. Görög József*, Felsőbánya.
Háromszéki osztály: *Dr. Dobay Béla* Sepsiszentgyörgy.
Maroszéki osztály: EKE maroszéki osztálya, Kazinczy-u. 13., Marosvásárhely.
Nagybányai »Gutin« osztály: *Tréger Lajos*, Nagybánya, Fürdőtelep.
Oradnai osztály: *vitész Solthy László*, Oradna.
Révi »Zichy« osztály: *Dr. Kulcsár András* ref. lelkész, Rév.
Udvarhelyi osztály: *Zárug András*, kereskedő, Székelyudvarhely.
Zilahi »Meszes« osztály: *Seress Miklós*, Zilah, Király-u. 23.

108120

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKÉV

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ
Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XL. ÉVFOLYAM

1943. 11. SZ. (865)

ERDÉLY

A Horthy-csúcs (2503 m.) virágbokrétás fővege

Irta: Gyórfy István (Kolozsvár).

Egy egész álló napot igényelt, amíg megszerezhettük a szükséges igazolványokat. Júl. 9-én hajnalban megindul az eső *Borsán*, (ahol most van virága teljességében a *jázsmín*). Reggel öt órakor jön előfutárként egyik felfogadott málhahordó román emberünk; igazán fel akarunk-é ma menni a *Horthy-csúcs* északi katlanában levő *Mosolygó tó*-hoz? Végre előáll mind az öt emberünk s felpakolódzva neki indulunk a megáradt *Visó* felső hidján át a *Kövespatak* mentén. A *Horthy-csúcs* is tövig felhőben. Emelkedünk, feljebb és feljebb. A jegenyefenyvesben többször megállunk a nagy eső miatt. Hatalmas törzscsonkok tanúskodnak arról, hogy itt hatalmas erdő állt még 10—15 évvel ezelőtt is. Szokatlanul a fenyvesben egypár *varnyút* hallottam károgni; *fenyőcinke* és *szajkó* volt mindössze még, amit láttam. Jól jelzett (kék) úton, ösvényen emelkedünk mind feljebb szép hegyi kaszálókon át.

A fenyves-erdő felső határán teljes pompájukban virítottak a *madár berkenyék* (*Sorbus aucuparia*), amelyek Kolozsvárott még májusban a nyíltak. Egyes sziklák tetejét habkönnyű fehér fátylakban lepték el a virító *Spiraea*-k. 1580 m magasságban, ahol már gyalogfenyő is kezd ritkásan jelentkezni, pillantjuk meg az első, piros *havasi rózsát* (*Rhododendron Kotschyi*), és mindjárt kezdődik is a fűgyepes, köves meredek lejtője a *Mosolygó tó* tófalának, a tó vizét levezető kataraktái mellett. Itt már csapatosan piroslanak a *havasi rózsák*, bódító fűszeres illatuk ugyan gyenge, mert most nem csókolja őket homlokok a Nap.

A „tófalán“ a magas fűből a *fehér Zászpa* (*Veratrum album*) hatalmas fürtjei bókolnak, a köves helyeken a tojássárga virágaikkal a hegyi ciklászok (*Geum montanum*)-ok üdvözölnek.

A „tófalán“ feljutva élénk tárul a jellegzetes üstvölgy; *Borsa* felé fordúlva látható, hogy a tólefolyása, a kis patak átfűrészelte a homlok-morénát. Gyalogfenyő veszi itt már át a vezető szerepet s a gyalogfenyő foltok közt átvivő fűves tisztáson áthaladva ott állunk egyszerre a *Mosolygó tó* partján (a románok csak egyszerűen „Jezer“, Jezeru“ nevezik).

Erős szél borzolja a *Mosolygó tó* tükrét, felhőfátyol táncol, libeg egész alacsonyan felette és 1850 felé csak itt-ott tépi fel a Szél a szürke eső-felhőket. Nem sok jóval bíztat.

A régi menedékház déli fala védelme alá verjük fel hamarosan négy sátrunkat, henye fenyővel kibéelve. Román mállahordozóink kint rakják a tüzet egész éjjel. Az eső eláll, de neki-neki fekszik a Szélroham és dobog, dobolva veri sátorlapjainkat. Alvásról nem igen lehet szó, olyan hideg volt és úgy bömbölt egész éjjel Aeolus északi hírnöke.

Az egykori „menedékház“ síralmas állapotban van. Szerencsétlenül is, rossz helyre is építették. Istenkísértés belé menni; rogyadozó lapos teteje teknő módján görbül alá, 3 vékony faoszlop ugyan még tartja. Aki tüzet rak bent, se bírja soká, úgy csíp a füst. Fala omladozik; a szélorkán ledobott több nagy követ altisztem orra előtt éppen; ha egy ráesik, — agyonvágta volna.

Következő nap hideg, szeles, esős; ha itt-ott a kavargó felhőket szétépte az erős szél, frissen havas lejtőket és szikla-éleket láttunk. Nekem ritka alkalmam volt; időközönként ki-ki szaladtam sátramból, néhány negyed óra alatt sok ezer *havasi rózsza* virágot szedtem be egy gyűjtő zacskóba, és 3 napon át vizsgálgathattam a *havasi rózsák* virágait. Soha sem tudtam volna ezekre ennyi időt szakítani. „A rossznak is van jó oldala.“

A *Mosolygó tó* körül virítanak a vérszínű, törpe *Meum mutellinumok*, a borzas, kék havasi harangvirágok (*Campanula alpina*) (3 tő egészen fehér, gyengén sárgás virágú is akadt); sok aranysárga pimpó (*Potentilla*); a csupán Radnai havasokban termő habszegfű *Silene nivalis* is nyílik húsveres virágjával (a három hétig tartó papirosban való fekvés alatt több bimbaja kinyílt, de ezek mind, Napfény hiányában — fehérek). Nagy foltokban fehérlenek az eltakarodott hómezők helyén a csipkéslevelű boglárkák (*Ranunculus crenatus*). A tó felső zombékosodó részében sok gyapjas sás (*Eriophorum Scheuchzeri*) fehérlik és *gólyahirek* (*Caltha laeta* var. *alpestris*) sárgállanak.

A tó feletti chloritpala-sziklákon kankalin-ok (*Primula leucophylla*), harangrojtok (*Soldanella*), a jószagú rózsagyökerek (*Rhodiola rosea*) virítanak, és mindenütt a *havasi rózsza* rózsaszínű leple szétteregetve. A havasi magcsákó (*Dryas octopetala*) és *Anemone alpina* sokja lehullatta már fehér szirmát.

A *Mosolygó tó* feletti leszakadásokon a *havasi éger* (*Alnus viridis*) is tanyát vert kb. 1890—1900 m magasságban találtam (a *Picoru Mosiului*-n lefelé menőben c. 1820—1830 m magasságban hatalmas cserjéseket is alkot).

Ugyanitt virítanak vizes sziklarepedésekben a tágra nyitott kékszemű *Veronica Baumgartenii*-k.

A szél tombolt, fújt időközönként. De különben: csend. Se marmota, se zerge . . .

Harmadiknap korán reggel meghasadtak a felhők. Hófehér minden! Mintha porcukorral hintették volna be az egész csúcskoloszus és lefutó három gerincét. Aztán beborúl megint és a kavargó felhőkből rázza ki a Szél a hideg eső-zuhanyokat. A sátorban reggel $\frac{1}{2}$ 7 órakor a hőfok +5 Celsius, kint csak +4 Celsius.

Hegyi embereink nem mernek jönni nehéz terhükkel, a Szél ereje le sodorná őket a gerincről. Társaságom minden tagjáért sem vállalom a felelősséget a csúszós, palás kőzetten könnyen történő elbicsaklás vagy

kicsuszásért; gyűjteni nem lehet, kilátás nincs . . . Takarodót fújok, lemegyünk *Borsára*, majd *Borsafüredre* és egy hétig gyűjtünk a Borsafüredi Borvizek völgyében, a *Gonoszkő* (Piatra Rea), az impozáns *Sárkányon*, amelynek kilátását nem hiába dicséri a Turisták Lapjában dr. *Ruszkay* turistatársunk. Felmegyünk a *Radnai hágó*-ra az elragadó szép *Aranyos Beszterce* völgyén át fátszállító teherautókkal. Megszemlélem a kristályos mészből felépített *Berkenyés*-t. Meglátogatjuk a *Lóhavas*-t és a *Borsabánya*-i szép *Sándorforrás*-t és a Borvizek-et. Az épületek bezárva, üresek, vendég senki. Az egykor megkezdett bányaureg torkából, a mélyből alvilági hangon riasztgat a feltörő szénsavas kénes forrás; a borvizek nagy travertino falán és vasas kicsapódásaival veresre festett padmalyokon futnak alá. Ajánlható mindenkinek ez a szép *Cisla völgy*, de inkább gyalog tegye meg az utat, mint lócsös kocsin, ha el akarja kerülni a bélcsavarodás veszedelmét.

Egy hét telt el, hogy a *Horthy-csúcs* hava levert bennünket. Újra elhatározzuk, hogy megpróbálkozunk bár a csúcsra való feljutással, ha már a gerinc vándorlásról le is kellett mondanunk.

Júl. 20-án csak két borsai hegyi emberrel indultunk útnak. Milyen sok a havasok életében egy hét is. A *Mosolygó tó* mellett most már elvirított a szép *havasi rózsák zöme*, csak feljebb hajnalpiroslottak.

Júl. 21-én reggel 3 órakor talpon voltunk. A jól vezetett kékjelzés szinte-szinte felesleges, annyira kitaposott az út a *Mosolygó tó*-tól a gyepes köves lejtőn át fel a nyeregig. Turista leírások szerint „végnélkülinek tetsző törmeléklejtőn át jutunk a nyeregbe“. Mi, botanikus emberek unalmasnak éppen nem találtuk. Hiszen annyi szép havasi virág nyílt. A *Mosolygó tó*-tól alig emelkedtünk 100—200 méterre, jött fel a Nap vérvörösén, hiborra festett szakadozott, felhőrétegek közt bujkálva. Friss, éles, üdítő hideg levegő; tiszta égbolt. Várakozásteljesen mind feljebb és feljebb és a hideg levegőn, különösen a nyeregtől a csúcsig tartó éles hideg Szélben a *Mosolygó tó*-tól a csúcsig nem is kellett két és fél óra.

Észre se vettük a nagy emelkedést annyi virág köszöntött bennünket, pedig azok is álmosak voltak még.

A *Mosolygó tó*-tól fel a gerincnyeregig csapatosan nyílik a szebbnél-szebb havasi virág: nagy sárga fejeket alkot a pettyes tárnics (*Gentiana punctata*), az óriási nagy sötétkék tölcservirágú *Gentiana Kochiana* egész csoportokban nő *havasi rózsák* pirosuló bokra mellett; (3 tő egészen világos, halvány kék-zöldes virágú tő is előkerült, amelyeknek tölcserre fehérlett a többi mellett); tömegesen virítanak a rózsaszínű nagyfejű *Homogyne alpina*-k a jószagú rózsagyökerekkel (*Rhodiola rosea*); hóolvadási vizes helyeken nagy gyepekben a törpe kankalinok (*Primula minima*) lila tömegei kacérkodnak, *havasi nefelegtsek* mosolyognak; itt-ott a szöszös, nagysárga virágú *Doronicum Clusii* var. *vilosum*-ok bókolnak.

Elvirítóban a hófehér, kívül kékes szirmú havasi kökörcsinek (*Anemone alpina*).

Kevés halványsárga virágú, szöszös kankalin (*Primula leucophylla*) is üdvözl.

És végigkísér bennünket fel szinte a csúcsig a lila harangrojtok (Soldanella), meg a *havasi rózsák* (Rhododendron Kotschyi) pirosan égő bokrai fűszeres illatot árasztva a Nap sugara cirógatására.

A törpefűz (*Salix retusa* var. *Kitaibehana*) most barkázik.

Feltűnő, hogy a lejtőn — a más hegyi vidéken „Gemsenbart“-ként is ismeretes — *Juncus trifidus* csak alárendelten jelenik meg.

A gerincen tépő Szél fogad, így hamarosan fent is vagyunk a háromszögelési ponton.

A *Horthy-csúcs* (azelőtt: *Nagy Pietros*, 2503 m) büszkefejeű impozáns tető. A rajta levő oszlopokra vert emléktáblák erősen megviseltek. A háromszögelési alkotmányt rázta a Szél; tépte, nyögött, búgott tépése nyomán. Kilátásunk volt, de nem kifogástalan, mert a *Svidovec*, *Hoverla*, *Czarna hora* felé, és délre a *Kelemen havasok* tompán voltak láthatók.

Társaságom lement részben begyűjteni a hőmezőket, részben, hogy kényelmesebben menjenek le a *Mosolygó tó*-hoz.

Magam átjártam az északi letörés falait moha-emlékekért. A *Horthy-csúcs* fővege igazán tele volt tűz delve szebbnél-szebb havasi virággal. A letörések padmalyain — a csúcs alatt 5—10—15 méterrel lejjebb — még alig serked a fű, sárgás régi avar fedé, közte a még nem régen elolvadt hőmezők lehellete ott van s virítanak a száz és száz lila csillagával a havasi kankalinok (*Primula minima*), marokszámra lehetne tépni a harangrojtókat (*Soldanella*); a sericit pala sziklák réseiben a nagy fehér virágú lágyan molyhos *Saxifraga cymosa* W. et K.-kat régi alsó szivarbarna sallangos leveleikkel. És mindenütt frissen illatoznak a csupán csak most kipattant, mámorosan fűszer illatozású *havasi rózsák*. Piroslik a főveg oldala tőlük.

Az alattunk levő északi katlanban hőmezők terpeszkednek. A *Mosolygó tavat* nem lehet látni, mert a sziklagerinc elfedi a második katlant.

Óh, de szép, óh mily fenséges a panoráma, csak nagy alázattal tekinthet fel innét a Teremtőhöz az ember — alkotása és teremtményei sokaságán, szépségén, felülmulhatatlan változatosságán csudálkozva.

Milyen kár, hogy csak sok lemondással és nagy körülményességgel lehet a csúcsra feljutni; élelmet, takarót, sátrat cipekedve fel a *Mosolygó tó*-ig. Igazi „erdélyi“ elhagyatottság.

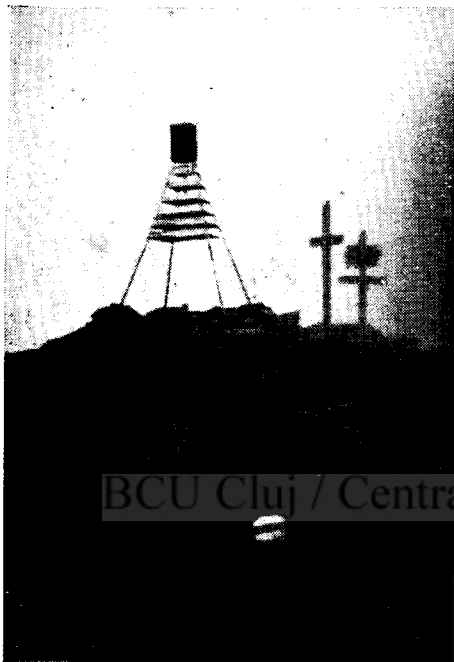
Olyan nagy szomorúság tölti el az embert; mennyivel ügyesebbek a sportolók. Bezzeg tudnak a sielők részére, meg az üdülők részére *Anikó menházat*, *Move* és a t. *sportházakat* építeni. Csak a szegény turista nem kap fent helyet, de még csak nyitott (a Lengyel Tátrában jól bevált) „altany“-t sem.

Borsafüreden hallottam, hogy most nézik ki a menedékház helyét . . . Jó, csak nem erdélyi „tempó“-val tegyék, mert mi, anyaországból jöttünk más ütemhez szoktunk hozzá s félő, hogy sok év múlik el, amíg a *Mosolygó tó*-tól gerincvándorlással az *Ünőkő*-ig, illetőleg *Radna Borberekig*, 1—1 napi járásra, felépítik a MKE és EKE menedékházait.

Minden nehézséglelkűzdést, nélkülözést is megérdemel a *Horthy-csúcs* felkeresése.

(Másnap, hogy a mi kis expedíciónk lement, történt dr. *Eckhardt Sándor* budapesti kartársam fiával a sajnálatos szerencsétlenség. Nem

csudáalom. Hihetetlen könnyelműen, felszerelés nélkül vágnak itt neki a nagy hegyeknek a túristák, amint látom magam is két év óta. Mert aki- nek alpin gyakorlata nincs, az tartsa be a jelzett út vonalakat. Az útvonal jelzése pedig itt, igazán kifogástalan. Az iskolák turista ta- nárainak vagy intézetek igazgatóinak kellene az évvégi Értesítő- ben a nyári intelmek sorába felvennie olyan figyelmez- tetéseket, hogy vaktában, gyakorlat és vezető nélkül

Horthy csúcs (Nagy Pietros) 2503 m. te- teje (Háromszögelési építmény; 1943-ban felállított emlék-kereszt; régi tábla). Pa- dosan válik el a chloritpala (sericit), a csúcsot is alkotó kőzet. (Jósa Ferenc felv.)

Mosolygó tó; felette összefüggő nagy tör- pefenyő foltok; a kisebb, alacsonyabb fol- tok: havasi rózsabokrok; jól látható a tó lefolyását képező kis patak miként fűrész- szelte át a homlok-morénát. (Dr. Val- kovszky B. felvétele).

ne merészkedjen senki se a sziklák világába. „Lassan a testtel“ — a nagy hegyeknek nem imponál a pusztá önhittség és a fiatalos enmagával való elteltség. És le kellene „ereszkedniök“ e fiatal ben- zin-palackoknak; kérdezősködniök kellene, merre, hol, hogyan lehet fel- jutni. Csellengő fiatalokat a 4 napi *Mosolygó tavi* sátorozásakor én is lát- tam, de egyik sem állt szóba velem.)

(Éppen olyan helytelen hatásadászat céljából túlozni az adott- ságokat. A Turisták Lapjában pld. igen erős színekkel festik egyesek a *Horthy-csúcs*-ra való menetirányt és az „életveszedelmes“ gerincen való továbbjuthatást az *Ünökő* felé. A *sericit* palás kőzetten és a szellős fűves gerincen és a kitaposott sárosösvényen behavazott állapotban is csak a

megcsúszástól kell óvakodni. Kár elriasztani a nagy hegyektől az azokhoz közeledő kissé bátortalan kezdőket a túra valóságos adatainak túlozásával).

(Nem érdektelen annak a felemlítése sem: *Borsafüreden* lent a völgyben, film-felvételező művésznők és művész-urak — a napisajtó híradása szerint kőhullások, áradások veszélyeinek voltak kitéve. Sőt *barna medve* is mutatkozott. Bennünket fent és elhagyott helyeken gyűjtőket nem ért ilyen „szerencse“. Tudott dolog, hogy itt is élnek *farkasok, medvék*. Azonban ezeknek hallása és finom szimatja olyan éles, hogy már igen nagy távolságokban elkapják az eláruló szimatot és a beszéd-, lépés zaját. Vajjon nem *Dani bá'* tréfálkozott és dörögött ott a ciheresben? Mint töről metszett „jó fa“, — kitelik tőle.)

(Magamat is néztek már a Magas Tátrában az erdők nagy vadjána kétszer is. Amíg a hozzám tartozók a *Késmárki Itató* mellett, a turista úton vártak rám, míg én a forrásos helyen a fiatal égeres-fenyvesben hajlongtam mohák után, Lomnicra igyekvő sétáló társaság egyik tagja éppen családom tagjai előtt mutattak be, felém: „*ni, vaddisznó*“. Egy másik alkalommal ugyancsak a Tátrában történt: kora hajnalban mentem fel a Bélai mézshavasokba; a *Nesselblösse* felső részén a *Drechslerhäuschen*-be vivő ösvényelágazásnál böjtöltem ki, nagy fenyvek alatt, a vihart és esőt. Alúlról a Nesselgratról közeledett hangosan beszélő társaság, majd nagy csend lett. Mikor este lementem a *Lersch-villába*, mondotta családom: hogy Rókuszi legények akartak felmenni „in's Gebirg“, de a Nesselgrat tetején a nagy esőben ott állt egy fekete medve, megijedtek és visszatértek (fekete gummi esőköpenyem volt akkor).

(A *Horthy-csúcs*-on és a *Visó, Aranyos Beszterce* völgyét kísérő hegyekben gyűjtött növénykincseimet most vizsgálva és rajzolgatva még eszembe jut a rossz vég utóíze. Felsővisóról autóbusszokkal Romolv—Telscen—Naszódon át *Radna Borberekre* mentünk, gyűjteni az *Ünőkő* alatt. Zsúfolt az állami fürdőtelep. Igérték 2 fürdőszoba átengedését, (örültünk a fürdőviznek); de örömünk korai volt. Át kellett menni a turista házba. A jó Ég tudja, ott mikor moshatták és forróvíz-lúgozhatták fel a padlót? Egész éjjel szikrát se lehetett aludni azoktól a „fekete“ távugróktól, „akik“ arról híresek, hogy saját testhosszuk 30—40-szeresét tudják átugrani. De ha a zoológia eme bajnokai nem is lettek volna, akkor se lehetett volna aludni, mert minden elsötétítés nélkül (éjfél után 1 órakor indultunk le kocsival Ó-Radna vasúti állomására) elindulásunkig és azontúl is, a földszinti étterembe húzta a cigánv szakadásig; csak úgy zengett belé a *Bánya völgy*. És a sok fellelkesült mulatozó úr acsajított, legalább is olyan hévvel, mintha — már is megnyertük volna a második világháborút.

Azon gondolkozom, koponyánként miért is fizettük a 2—2 pengőt a turista házban? Hogy a sok fürge fekete bestiákból vigyünk el magunkkal jó nagy mennyiséget — vérfriessítésre a városba, mivel a földmívelésügyi magas minisztérium kirendeltségei Erdély állatállománya leromlását az egész vonalon megállapították; avagy mivelődjünk mi gyűrött turisták is és tanuljuk meg és lássuk, hogy Budapestről Radna Borberek-re beutalt üdülő urak „juszt“ is azt teszik, ami nekik tetszik. Elsötétítési rendelet?, féltizenegy órai záróra? — Hekuba! ők azért se tartják be! — Pedig mikor a setét éjszakában vissza-vissza néztünk a

fürdőtelepre, a fenyvesek sötétjébe bevágott keskeny völgyből magosan verődött fel a fény az égboltra . . . — Ott, közel van az „Ördög szoros“ is; és az „ördög“-gel sohase tanácsos incselkedni . . .

A *Horhy-csúcs* is, az *Únókő* is megérdemel egyebekben minden egyéb kellemetlen mellékíz elviselését is, lenyelését is.)

A magammal Kolozsvárra lehozott havasok ékessége egy kis piros csokrát azon frissiben elvittem kora reggel *Reményik Sándor* sírhantjához. . . . A Magasságokban egykoron otthonosan mozgó nagy Léleknek . . . a Magasságokat Szeretőnek . . . s most már a Magasságokban Lakozónak . . . Saját szavait idéztem, lábához helyezve *havasi rózsacsokromat*: „Zárd imádba kicsiny Erdélyedet“ (Magasfeszültség, Történelem, 23. old.).

Máskülönb, mint öreg Tátrai hegyiember mondom: „Bergheil“!

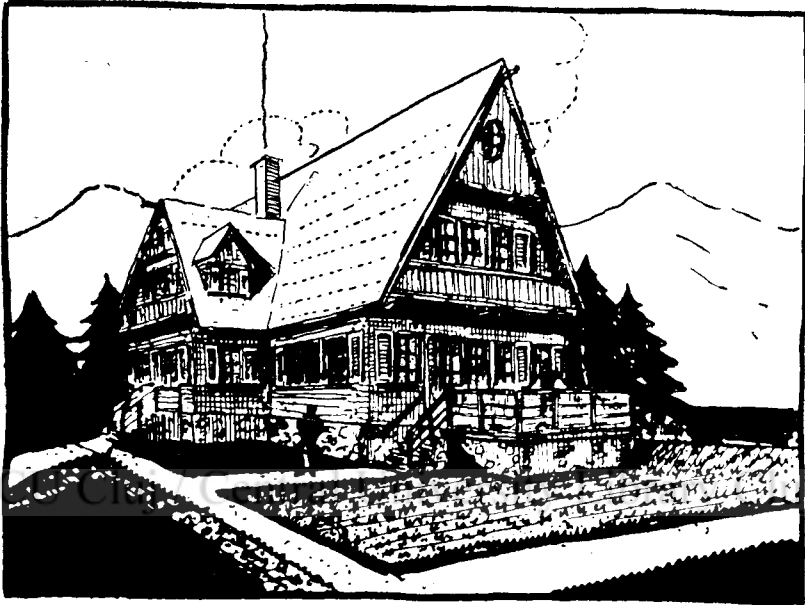
Hol épül az EKE Kelemen-havasi menedékháza?

Marosszéki osztályunk munkaterületén, a Kelemen-havason, amely országunk második legnagyobb hegyvonulata, egy jól berendezett menedékház állott, melyet a román megszállás megszűnésekor, bűnös kezek bosszúból felgyújtottak. Azóta központunk és osztályunk főtörekvése az volt, hogy a Csont-mezőn a réginél nagyobb, modernebb turista szálló épüljön. Jól tudjuk, hogy úgy kulturális mint nemzeti szempontból is mennyire fontos egy hegyvonulat 2000 m-es csúcsai közelében egy turista ház léte.

Hiszen a régi ház is központja volt az erdélyi magashegyi sízőknek. Nyáron kitűnő fekvésénél fogva, a legszebb kirándulásokra nyújt lehetőséget, lehetővé teszi a csúcsokra való feljutást. A Kelemeni gerinc-vándorlásnak kiinduló pontja, vagy végállomása. Télen óriási, a fahatáron felül emelkedő hegyháta magashegyi sí-terepgyakorlatokra kiválóan alkalmas.

A Csont-mezői turista ház Maroshévízről a legkönnyebben közelíthető meg, de megközelíthető Galócásról és Gödemesterházáról is. Maroshévíztől északnyugatra 26 km-re van. A borszéki autóbusszal fel lehet menni (9 km) az Urmánczy-féle vadászkastélyig (autóbusz megálló). Ez a vadászház régebben a nagynevű család és az Erdélyt felkereső, világot járt vadász előkelőségek találkozóhelye volt; ma már vidéki kúria benyomását kelti. Ennek közelében van a világháború hősihalottainak emlékműve. Ahogy a vadászházat elhagyjuk, a vas hídon átmenve és a főúton balra tartva egy szép völgybe érünk, ahol mintegy 500 méternyi út után egy völgyzáró kőfalat látunk magunk előtt, ez a dugás. Amikor még nem kisvasút szállította a fűrészüzemekhez a havasok fáját, ilyen völgyzárókkal duzzasztották fel a patak

vizét, azt szükség esetén megnyitották és a rohanó ár az előkészített tutajokat leszállította a rendelkezési helyre. Ma már kisvasút hálózat van a völgyekben. A fő úttól 1 km-re találjuk az első őrházat; itt plató kocsit kapható, csomagok felszállításánál igen nagy szolgálatot tehet. Az 5. km-nél van Tinosza állomás, itt több ház van, esetleg szállás is kapható. A 7. km-nél találjuk a Tischler őrházat; itt a jobbra térő sínpár Gyulaházára megy, amely fakitermelési központ; mi a baloldalin folytatjuk útunkat az Izvor őrházig, ez 2 km-re van a Tischler-

A Kelemen-havasi EKE menedékház terve. Készítette: Grossman Erich.

től. Itten jobbra megy egy sínpár a Puturosz patak völgyébe, oda ne menjünk, mert akkor baj van, hanem a bal oldalin folytatva az utat egy kilométer után máris a Kőbányánál vagyunk. Ebben a híres bazalt bányában pár évvel ezelőtt még nagy élet folyt, olasz kőtörők százai fejtették a bazalt oszlopokat, amelyeket kockákra faragtak útburkolás céljára.

Nagyszerű látvány a megnyitott hegy oldalában: a kockarudakhoz hasonló szorosan egymáshoz simuló bazalt oszlopok sorozata, más helyen pedig összeolvadt vulkáni kőzetek igazolják, hogy valamik óriási elemi erők felszabadulásának színhelye volt ez a hegység.

A Kőbányánál lakik Ungvári fővadőr, akinél jó szállás és esetleg meleg étel is kapható. Különben nevezett szándékozunk megbízni a menedékház gondozásával. A Kőbányát elhagyva még másfél km-en

kísérnek a vasúti sínek, majd a dorong-útra térünk, amely a hegy oldalán emelkedik ki balkéz felől és majdnem végig egyforma emelkedéssel, mintegy 800 m. szintkülönbséget legyőzve visz a Csontmezőig.

Ezt a régi favontató utat nagy költséggel ki kellett javítani, helyenként újra építeni, hogy azon az építési anyagok felszállíthatók legyenek. Ezt a hat és fél km. hosszú utat télen sível 15—20 perc alatt futjuk le. A ház az út utolsó 6 km-én mindvégig látható, úgyszintén a tetőkről is. A háztól gyönyörű panoráma nyílik a Gyilkostó hegyeire, a Hargitára, a Görgényi havasokra. A ház felett mintegy 150 m-re levő igen bő forrás vize a házhoz van vezetve, az szolgáltatja a ház vízellátását. Házunk befogadó képessége 50—60 személy lesz, de szükség esetén ez a szám emelhető.

A székely stílusban épülő egyemeletes ház földszintjén lesz a társalgó 35 személy részére, terasszal. Két négyágyas hálófülke, három külön bejáratú szoba 4—6 személy részére, az örnek szoba-konyhás lakás, külön női és férfi zuhanyozók, mosdók, mellékhelyiségek, a bejárat közelében síraktár. Az emeleten közös női- és nagy férfi hálóterem, napozó terasz, fürdő stb. lesz. A Csontmező, ahol a ház épül, gyenge lejtésű mező, elszórt boróka bokrokkal, a mezőt szép szálas fenyőerdő veszi körül. A ház felett a Kelemen-gerinc vonulata húzódik, alatta a mélyben, a Maros völgye felé húzó hegyláncok sorozata. Az ismertetett út Maroshévíztől a Csontmezőig piros-fehér színnel van jelezve. A háztól jelzett úton félóra alatt a Bánffy-tengerszemhez (Jézer) érkezünk, amely a Csáki-tető déli oldalán van. Egyfelől meredek hegyoldal, másfelől boróka és fenyő veszi körül. Vize még a legmelegebb nyárban sem melegebb 10 foknál. Tengerszint feletti magassága 1900 m.

Az 1650 m-en épülő menedékháztól északi irányba menve félóra alatt elérjük a fenyők határát és teljes egészében kibontakozik előttünk a Kelemen-havasok csodás panorámája. Az első csúcs, ahova kiérünk a Csonttető 1900 m. Ettől jobbra a Kelemen-forrás 2033 m. és a Kelemen-cserbükk 2015 m-es csúcsai. Innen nem messzi van a határ. A Csonttetőről balra esnek a Csáki-csúcs 2021 m., a Kisköves 1900 m. és a Negoiteleki-csúcsok 2046 és 2102 m., ez utóbbi a Kelemen-havasok koronája. A Teleki-csúcson emlékmű hirdeti a világháborúban elesett katonák hősi emlékét.

A felsorolt csúcsok alatt 600—800 m-re, egy szabályszerű koralakú völgy van, ez az úgynevezett Fekete-völgy (Valea neagra). Őserdő borítja. A Teleki-csúctól délre van a Drágás-tető (1770 m. és a drágosi vadászház). Pompás szízó helyek. Távolabb a Dundek, Paplába, Kisbeszterce csúcsai mind 2000 m-re emelkednek, tetejükön legtöbbször

felhő ül. A menedékháztól az utóbbiak kivételével egy nap alatt sível valamennyi bejárható. A Csáki-tetőtől a menedékházig vezető, mintegy 8 km-es út a legváltozatosabb lesikló pálya. Azokon a helyeken, ahol nyáron a kígyó-fenyő és boróka miatt csak az ösvény járható, ott januárban már másfél méteres hótakaró alatt alussza téli álmát a vegetáció s fölötte sível síklik a természetjáró.

A sízési lehetőség decembertől május közepéig tart. Eppen ezért sí-tanfolyamok rendezésére kiválóan alkalmas lesz a ház.

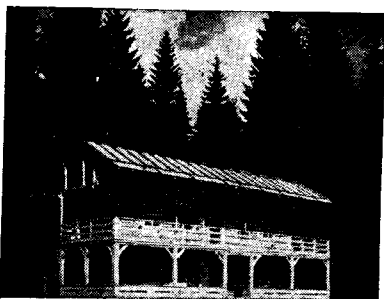
Amilyen nagy a nappali felmelegedés, oly erős az éjjeli lehülés. Sokszor fürdőruhában síztünk nappal, amikor éjjel 25—28 fok hideget mértünk. Természetesen ez okozza — amit kisebb magasságokban nem lehet megkapni — a nagy zuzmara képződést. A tükörsíma por-hó felületén lévő pár centynyi zuzmarán sízni, a sízőnek a legtöbbet jelentő élvezetet nyújtja, ugyanakkor a zuzmószakállal megrakott fák között tova suhanni igazi sí-paradicsomban képzelet magát az ember. Reméljük is, hogy az ország egyik leglátogatottabb téli találkozó helye lesz a Csont-tető.

Nyáron sem kevésbé jelentős a 2000 m-es gerincet járni, amely a Kisbesztercétől a Csont-tetőig kb. 40 km. (2—3 nap), feledhetetlen túrát jelent. A vidék minden szépségét leírni egész kötetre menő anyag volna, még csak egy-kettőt említek: a Tiha tetőn a Törökszultán és a Boszorkányok, a Ruszka-tető sziklacsoportja, a Strenior vízesései és még sok más természeti szépség a Kelemen-havasokat turista és sí szempontból országunk első hegyvidékei közé emelik.

Both Károly.

MENJEN ÜDÜLNI az ERDÉLYI KÁRPÁT-
EGYESÜLET

Forrásligeti menedékházába

Megközelítése Nagybányáról, tengerszintfeletti magassága 1016 m.

Kirándulási lehetőségek: a Rozsályra, Gutinra, hosszabb túra a rendkívüli szépségű Bódi-tóhoz.

Felvilágosítást nyújt az Erdélyi Kárpát-Egyesület nagybányai osztályának elnöke: Tréger Lajos, Nagybánya, Fürdőtelep. Válaszbélyeg mellékelendő!

Túrára

Erdélyi városok képeskönyve 1736-ból... A városok kialakulására, az utcahálózat kifejlődésére, terek helyzetére, épületeknek fekvésére és építészeti ízlésére az okleveles adatok sokszor nem adnak kielégítő felvilágosítást, ezért kívánatos a képek és térképes ábrázolások adatainak a tanulmányozása is. Az írott kútfő mellé tehát sorba állott az ábrázolt kútfő is, — mint Baráth Tibor neves történészünk mondta... A régi városképek egymás mellé helyezésével áttekinthetjük a város fejlődését, kialakulását... Különösen jól felhasználhatók a képes és térképes adatok, a településföldrajzi kutatásoknál...

Borbély Andor értékes tanulmányában: az erdélyi városok és a határjárók 1736-ban Weiss János hadmérnök által összegyűjtött látkepeinek és térképeinek leírását, eredeti szövegben ismerteti. Nagyszeben, Gyulafehérvár, Kolozsvár, Brassó, Segesvár, Beszterce, Medgyes, Szászsebes, Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Fogaras, Szamosújvár, Csíkszereda helységek távlati és alaprajzának bemutatásával ízelítőt kapunk ennek a gondos tanulmánynak gyakorlati jelentőségéről.

Erdélyi Múzeum, Kv., 1943. XLVIII. 2. füzet.

*

Gergely Béla (1921—1943). Temesváron született és ott kezdte el iskolai tanulmányait. 1940-ben a kolozsvári egyetemre került. Itt határtalan igyekezettel a legnemzetibb tudománnyal: a magyar nyelvészettel foglalkozott... Szabadidejében a vidéken gyűjtötte az adatokat. 1941-ben mintegy 20 kalotaszegi község helynévanyagát egészítette ki és rendezte nyomtatás alá. 1941—42. tanévben a Kolozsvár környéki falvakat kutatta, a nyári szünetben pedig 16 borsavölgyi falu helyneveit gyűjtötte össze, sőt még a Mezőségről is hozott anyagot... Gergely Béla évei igen megváltak számlálva. Úgy látjuk ezt ő érezte is, mert fáradhatatlanul dolgozott. Mások egy életen át sem hordanak össze annyi anyagot, amennyit ő néhány éves egyetemi tanulmánya mellett gyűjtött... Élete példa lehet minden erdélyi ifjú számára!

Szabó T. Attila emlékbeszédéből, Erdélyi Múzeum, Kv., 1943. XLVIII. 2. füzet.

*

Lomnici csúcs (2634 m.) a Magas Tátra egyik legismertebb és leggyakrabban felkeresett csúcsa. Sokáig a Tátra legmagasabb csúcsának tartották. S csak a XIX. század közepén tűnt ki, hogy a Gerlachfalvi csúcs magasabb. A Tátra egyik legrégebb csúcsa, melyet megmásztak. Fröhlich Dávid, a késmárki liceum rektora mászta meg először, mégpedig 1615-ben a Zöld-tő felől. Fröhlich útját Genersich 1817-ben részletesen leírta. A XIX. század elején leginkább a Kőpataki tó felőli utat használták...

Polgárdy Magyar Turista Lexikonából.

B. I.

HIREK

A MaTuOSz szeptemberi tanácsülésén **Csizik Béla** dr. elnök bejelentette, hogy az ügyvezetői tisztség betöltésére **Vörös Tihamér** kapott megbízást. Egyben kérte Vörös Tihamért, hogy új tisztségében is az eddigi turista ügyszeretettel végezze munkáját. Bejelentette még, hogy az ügyvezető, főtitkár, egyik titkár és pénztáros a jövőben az OSK-tól tiszteletdíjat kapnak. Majd ismertette az október 12-re összehívott rendkívüli közgyűlés tárgysorozatát (ügyviteli szabályzat kisebb módosítása, elnök és ügyvezető választás, stb.). A tanácsülés a megüresedett egyik jegyzői tisztségre **Pokorny Ferenc** dr-t választotta meg. — Vörös Tihamér üv. másodelnök javaslatára elfogadták a szövetségi igazolványlapoknak 100 db-ként húsz pengős árát. — Dobiecki Sándor dr. mint külügyi előadó kérte a külföldre készülő turistákat, hogy elutazásuk előtt jelentkezzenek nála. — Stier József főtitkár-helyettes javaslatára a Tanács nyilvántartásba vette a jelentkező két levente Egyesületet, majd hozzájárult a Keresztény Iparosok Turista Egyesületének és a Budafoki Zománcgyár S. E. Turista Osztályának (amennyiben a feltételeknek megfelel), egy évi próba-időre való felvételéhez. Bejelentette még a lillafüredi erdei vasúton ismét életbeléptetett utazási kedvezményeket, aminek azonban csak a helybeli turista

alakulatok szempontjából van nagyobb jelentősége. — Szuniogh-Árva Nándor vezetőképző-előadó a Honvédelmi Minisztérium vándordíjáért kiírt terepgyakorlat előkészítéséről tett jelentést. A tizes csapatok részére kiírt versenyt október 24-én tartják meg. A szövetségi vezetőképző tanfolyamnak október 11-i kezdetét a Tanács elfogadta. — Anknér Béla az utazási ügyek előadója a Horthy-csúcson rendezett kereszt-állító ünnepségről tartott beszámolót. Tanács hozzájárult az ünnepség védnökeinek és a résztvevőknek ez alkalomra készítenő emlékveretnek adományozásához. Tanácsülés a rendező egyesületeknek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, **Anknér Bélának, Spitzenpfeil Józsefnek, Nagy Károlynak** pedig a szövetségi nagy Mátyásveretet adományozta. — Babós Imre, mint útjelzési előadó bejelentette: az EKE Székelyföldön, az MTE pedig Kárpátalján végzet jelentős útjelző munkát. Kéri a tagegyesületeket az útjelző munkák pontos jelentésére. Felhívja az Egyesületek figyelmét a leventéknek és diákoknak az útjelző munkába bekapcsolására. A központi tagok vidéken útjelzéseket a helyi tagokkal együtt készítsék. Így inkább remélhető a jelzések állandó gondozása.

Mint a Mátyás-túra ügyek előadója, tekintettel az elmaradt túrákra, javasolta, a zárás határidejének év végéig való meghosszabbítását és rendkívüli esetekben újabb Mátyás-túra kéréseknek elfogadását. Tanács a javaslatokat elfogadta és a Horthy-csúcsi keresztállító túrát is, utólagosan Mátyás-túrává minősítette. Majd felhívja a tagegye-

sületeket a Mátyás-botjelvények vásárlására, a túra-jelentések mielőbbi beküldésére.

B. I.

Mátyás-túráinkról.

A szövetségi hivatalos túrákat tagjaink szorgalmasan látogatják. Sajnos, ez a megállapításunk nem vonatkozhat minden osztályunkra. Reméljük, hogy az elmaradt túrákat indító osztályok, megfelelő előkészítéssel, hírveréssel újabb tagokat és barátokat szereznek még a turista gondolatoknak. Bízunk tagjaink hagyomány tiszteletében és így hisszük, minden osztályunknál lesz Mátyás-túrázó tag. A beérkezett túrajelentések szerint egyesületünk Mátyás-túra kimutatása a következő:

Központ	185	tagrésztv.
Maroszáki Oszt.	175	„
Budapesti tagok	62	„
Gutin Osztály	34	„
Széplés Osztály	11	„
Csíkszéki Osztály	5	„
Meszes Osztály	2	„
Háromszéki Oszt.	1	„

Összesen: 475 tagrésztv.

Kir. Biz.

A Magyarországi Kárpát-Egyesület 1943. évi vándorgyűlése. Gyönyörű verőfényes őszi reggel a szélrózsa minden irányából érkeznek a turisták a vörösári és bécsi-úti vámházhoz. Innen gyalog vágunk neki a kijelölt Óbuda, Farkastorok, Hármashatárhegy, Csúcshegy útvonalnak, mely a Szövetség 119. számú Mátyás-túrája.

11 órára érünk fel a BTE csúcshegyi menedékházához. Itt tábori misén vettünk részt. Megható volt Isten legszebb templomában, a természetben térdreborulva és áhitattal imádkozó tö-

meget látni. Mintegy 500 főnyi természetjáró gyűlt egybe nemre és korra való tekintet nélkül. Táborimise után az elnöki asztallal szemben a domboldalon foglalt helyet az ünneplő közönség.

Posewitz Tivadar társelnök nyitja meg a 70. jubiláris vándorgyűlést. Köszönti a résztvevő szakosztályokat és egyesületeket (26 egyesület és az MKE valamennyi szakosztálya küldte el kiküldötteit) és megnyitja a vándorgyűlést. Utána Varga László főgimnáziumi tanár, pápai kiküldött emelkedik szólásra s megemlékezik Mátyás királyról, majd Hernádi János az MKE főtitkára számol be az elmúlt 70 évről, az MKE turista munkásságáról és alkotásairól. Ezután Papp Dénes, a Magyar Turista-szövetség nevében köszönti a jubiláló egyesületet. Dragonits Sándor a Magyar Turista Egyesület, Gergely Zoltán az EKE nevében köszönti a vándorgyűlést és továbbra is Isten áldását kéri a MKE. áldásos munkájára. Klapka István Budai Torna Egylet elnökének és mint házigazdának meleg szavai után, Ankner Béla a többi 26 egyesület nevében üdvözli a vándorgyűlést és méltatja a Mátyás-túrák jelentőségét. A vándorgyűlés résztvevői felállással adóznak a harctereken életüket áldozó turistatestvéreinkért. Posewitz Tivadar társelnök zárószavaival ért véget a MKE 70. vándorgyűlése.

A késő délutáni órákban egy jól sikerült Mátyás-túra emlékével indultunk vissza Óbuda felé. Bár nagy tömeg, több, mint félezer ember volt együtt, mégis szervezett turistákhoz méltóan, teljesen zökkenőmentesen telt el ez a szép őszi nap.

Az MKE 70. vándorgyűlése a turista testvériesség és összefogás szellemében zajlott le s reményt nyújtott arra, hogy a természetjárók mint egy nagy család tagjai fogják egymást szeretni s egymás munkáját megbecsülni.

G. Z.

Az EKE „Lépésmérő Társaság” megalapítása 21-ik évfordulatának ünnepi kirándulása.

A hajdanában előbb **Hangay** Oktávval, majd dr. **Szádeczky** Lajossal az élén működő Kolozs-megyei Osztály annak idején élénk turista életet és eleven kirándulási kedvet vitt be az EKE honismertető mozgalmába és hazafias megnyilvánulásaiba. De ezen szervezetnek a központi turista szakosztályba történt beolvadásával, e megszűnt Osztály nyomdokába lépett lassanként a „Lépésmérő Társaság”, mely Kolozsvár környékének lelkes és kitartó népszerűsítésével, saját maga is népszerűvé vált, mintegy példát mutatva, hogy még élemedett korban se szünjünk meg ápolni a szabad természet kultuszát.

Ennek az egészségfentartó és szülőföldhöz ragaszkodó EKE-beli közszellemnek a jegyében vonultak fel a „lépésmérők” teljes számban f. évi szept. 23-án a Törökvágáson át a hójai gerincre, hogy délután négy órakor összetalálkozva az ottani EKE-turistaházban, barátságos és szerény uzsonna keretében visszapillantást vessenek a Társaság turistatörténelmi multjára s lefolyt év turista élményeire.

Számba vették **Brutsi** László kimutatása szerint a megtett mintegy tíz társas kirándulás tanulságait, kapcsolatban a ma-

dárvonulás és a Genciána- virágzás ez idei jelenségeivel.

A Görbe-völgyi Kies Cérnaforrást kirándulási központtá nyilvánították, a Szent János-kúttal körútba foglalva, addig is, míg a leégett, de már épülőfélben lévő bükkerdei menedékház tavasszal átadatik a közforgalomnak.

Megemlékeztek a Mátyás-túrákkal kapcsolatos mozzanatokról dr. **Tulogdy** ismertetése alapján, majd üdvözölték a városunkból Kecske mére eltávozott dr. **Karl** János Kegyesrendi gimnaziumi igazgatót, az EKE kedves emlékü egykori főtítkárát, aki tőlünk most búcsút vett.

Végül tetszésnyilvánítás közt fölolvasták az elnök „Gran Sasso” című hangulatos költeményét, mely a hadi és turista erények párhuzamos dicsőítése.

A kiránduláson **Merza** Gyula elnökkel az élén résztvettek: **Bari** Zoltán, **Brutsi** László, **Csathó** Balázs, **Dávid** Béla, dr. **Ferencz** Áron, dr. **Ferencz** József, dr. **Illés** Gyula, **Jelen** József, **Kispál** László, **Papp** László, **Pál** István, dr. **Prikler** Lajos, **Száva** Mihály és dr. **Tulogdy** János. Kimentette távolmaradását dr. **Jelen** Gyula, elutazása miatt.

A naplemente látványát a felhőzet gátolta ugyan, de szívükben a szebb jövő reménysugarai-
val tértek haza a „lépésmérők”.

Egyébiránt ezúttal kivételesen nem annyira a testedzés vagy a táj kutatás volt a főcél, mint inkább egy turistatörténelmi évforduló hagyományos megünneplése, mely alkalommal a Társaság jubileuma emlékére a legbuzgóbb tagok (**Brutsi**, **Dávid**, **Tulogdy**) Genciána- oklevelet nyertek; ennek stilszerűsége végett az elnöki asztalfőnél — a

titkár figyelméből — a „lépés-mérők“ jelvirágjának a Gen-ciána-csokra díszlett, melynek szürete az idén aug. 17-én vette kezdetét.

Ekefalvi.

Mátyás-túra a radnaborberek Reményik Sándor-kút felavatására.

A Földművelésügyi Minisztérium Erdélyi Kirendeltségének és Reményik Sándor barátainak kezdeményezésére Radnaborberekben a földművelésügyi minisztérium kirendeltsége gránitkőből egy művészi kivitelű borvízkutat építtetett és azt *Reményik Sándorról* nevezte el.

A trianoni békekötés után Reményik Sándor hosszabb időt töltött az Ünökő tövében fekvő Radnaborberekben. Az itt töltött napok eredménye „*Vadvizek zúgása*“ c. kötete. A költő itten látta meg az erdélyi hivatást, itten erősödött meg benne az az erdélyi lélek, amely a megszállás alatti időben költészetén keresztül az erdélyi magyarság egyik leghatározottabb szellemi útmutatója volt.

Reményik Sándor radnaborberek napjait méltóképen örökíti meg a róla elnevezett és halála második évfordulóján felépített kút.

A *Reményik-kutat* bensőséges ünnepségen 1943. október 10-én avatták fel.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központja Mátyás-túra keretében 21 taggal vett részt ezen az ünnepségen, melyen az EKE óradnai osztályának több tagja is megjelent.

Az ünnepség istentisztelettel kezdődött. A református istentiszteletet László Dezső ref. eszperes, az EKE központjának vá-

lasztmányi tagja, tartotta. Beszédében kifejtette, hogy a természetjáró embernek szüksége van, annak a csendes és szelíd szónak a meghallgatására, amelyet Jézus Krisztus szól hozzánk. Ez a szó megerősít és visszaküld a mindennapok feladatai közé, hogy azokat testvéreink javára minél hivebben teljesítsük. Reményik Sándor példája világos útmutatás arra, hogy a keresztyén embernek hogyan kell járnia a természetet és miképpen kell az onnan hazahozott új erőt népünk szolgálatára felhasználnia.

A róm. katolikus templomban — ahol a telep magyar lakossága is résztvett — Bánffy László óradnai plébános tartott szentmisét.

Az ünnepséget dr. Balogh Vilmos miniszteri osztályfőnök, a földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségének vezetője, — aki a kút megépítését lehetővé tette — nyitotta meg.

Ezután dr. Tavaszy Sándor az EKE tiszteletbeli elnöke tartotta meg felavató beszédét. Ő, aki az elhunyt költő legközelebbi baráti köréhez tartozott, s aki Erdély egyik legigazibb természetjárója, mutatott rá arra, hogy mit jelentett Reményik Sándor költészetében Erdély földje. Reményik Sándor az erdélyi hegyekben, Radnaborberekben, a Nagykőhavasón és a Szebeni-havasokban töltött hosszabb időt. Itt fent az erdélyi havasokon, a testileg és lelkileg legyengült Reményik Sándor csodálatosan megerősödött, és lélekben meggazdagodott. Költészetének leggazdagabb részét azok a versei képezik, amelyeket az erdélyi havasokban nyert élményeinek hatása alatt írt.

Radnaborberek 1921-ben az elindulást jelentette, amikor a Végvári versek után, az itthonmaradt Reményik Sándor erdélyisége a „Vadvizek zúgása”-ban tökéletesen és határozottan jutott kifejezésre. Ennek emlékére épült ez a kút, hogy hirdesse mindazoknak, akik Erdély e szép részét felkeresik, Reményik Sándornak Erdély hegyei iránti nagy szeretetét.

Végül Járosi Andor evangélikus esperes záró szavaival ért véget az ünnepség.

Az ünnepség résztvevői azzal a felemelő érzéssel távoztak Radnaborberekéről, hogy az erdélyi havasokat igazán szerető Reményik Sándor emlékét, tisztelői méltóképpen örökítették meg az általa oly szeretett helyen.

Dr. B. S.

Hogyan épülhet fel a Kelemen-havasi menedékház. Ebben a percben már készen áll az alapja a menedékháznak és kitermelve, helyszínére van szállítva az a hatalmas gömbfamenyiség, amely a ház felépítéséhez szükséges.

A telek helyét és a gömbfaanyagot br. Bánffy Dániel m. kir. földművelésügyi miniszter úr nagylelkűségének köszönhetjük, az ország turisztársadalmát örökre hálára kötelezte adományával. A Rusz és Kenderessy építkezési vállalat az építkezéshez szükséges jelentős cementmennyiséget adományozta. A Lomási Erdőipari Rt. galócási üzeme díjmentesen szállítja fel az összes építőanyagokat erdei vasútján a kőbányáig, azon felül pedig jelentős fűrészeltfa adományozásával járult a ház felépítéséhez. Ezen felül több vállalat sietett kisebb-nagyobb termé-

szetbeni adománnyal segítségünkre, fogadják valamennyien az ország természetjáróinak hála köszönetét.

Hosszú és nehéz volt az út addig, amíg az OSK az építéshez szükséges hatalmas összeg egy részét folyósította, de még ma is, az építés folyamán, napról-napra súlyos akadályokat kell az EKE marosszéki osztályának leküzdenie, hogy ebben a nehéz háborús világban az építkezéshez szükséges anyagokat és az építőmunkások ételmezését biztosítsa. Az osztály törhetetlen lelkesedéssel birkózik ezekkel a nehézségekkel és Isten segítségével jövő nyárra a Csont-mező alatti hatalmas ház készen, befejezve fogja hirdetni a magyar természetjárás, a magyar kultúra, öszszefogás és erő diadalát.

Akkor pedig szeretettel várja majd a Ház az ország minden természetjáróját.

B. K.

Szövetségi Mátyás-túra- kimutatás.

Az országos Mátyás-túrák szövetségi kimutatásának ismertetésével is fel kívánjuk hívni tagjaink figyelmét ezen túrák fokozottabb látogatására. Egyesületünk az előkelő második helyet foglalja el a kimutatásban. De ezt csak úgy tarthatjuk meg, ha minél többen részveszünk az elkövetkező Mátyás-túrákon. MTE 1054, EKE 475, MKE 463, Törekvés 267, BSE 218, MMTE 203, Postás 195, BBTE 180, Vándorkedv 105, Tébe leventék 92. Összesen: 3688 igazolványos turista résztvevő.

Kir. Biz.

Régi túranaplókból...

Az **EKE szilágymegyei Osztálya** — Zilah székhellyel — 1893. október 25-én tartotta alakuló ülését. Az elnöklő Szikszai Lajos alispán lelkes szavakkal ismertette a magyar turistaság kötelességét. Majd a megválasztott vezetőséget üdvözlő beszédében, a következőket mondotta: a megalakult Osztály... „elsősorban a Meszes-hegység Észak nevű pontjára irányítsa figyelmét, hol nagyon érdemes lesz mielőbb messzelátó-tornyot építeni, mert oly nevezetes pont a távolra való látást illetőleg az egész kontinensen csak hat van“.

Erdély, 1893. II. évf.

Az **EKE brassóvármegyei Osztálya** 1893 október 29-én alakult. A közel 120 régebbi EKE-taggal induló brassói Osztály szép tervekkel, majd eredményes működéssel örvendeztette meg, a nagyszerű túra-terület középpontjában fekvő város természetjáróinak életét. Így menedékházat terveztek a Tészla-tetőn, Bucsecsen, Zenogán, ... Mint tudjuk nemcsak terveztek, de alkottak is a brassói Osztály lelkes tagjai...

Erdély, 1893. II. évf.

... Egyesületünk alakulása alkalmával elkezdett turista szak-könyvtára húsz év alatt közel 6000 kötetre szaporodott fel...

Erdély, 1913. XXII. évf.

Az EKE november hó 10-én megtartott választmányi ülésén Szádeczky Gyula dr. elnökölt és a tárgysorozat megkezdése előtt... „meleg szavakkal parentálta el a fiatalon elhunyt **Monoky Gyula** mérnök választmányi tagot, aki annak idején a Zichy-cseppkőbarlangot felmérte és térképezte“...

Erdély, 1913. XXII. évf.

A **turistaság és a sport műszavai** c. tanulmányában Gaál István „a turistaság“ szó használatát javasolja „a turisztika“ eltüntetésére.

Erdély, 1913. XXII. évfolyam.

Ezt harminc évvel ezelőtt írta neves turistánk, Szövetségünk jelenlegi elnökségi tagja. És még mindig időszerűek ezek a gondolatok. Sajnos nemesak napilapok és ügyüktől távolálló polgári személyek használják ennek az idegenből átvett szónak, idegenes kifejezését. A közelmúltban megtartott egyik turista ülésen is szerepet „a turisztika“, — vezető turista előadásában.

B. I.

A vadregényes Hargitán kb. 1350 m. tenger színe feletti magasságban van az Erdélyi Kárpát Egyesület

Uz Bence menedékháza :

8 szoba 18 ágygal, 2 tömegszállás 36 ágygal.

Megközelítése: Csíkszeredáig vonattal, innen naponta kétszer közlekedő Mávaut járáttal.

Hálódíjak: közös hálótermekben ágynemű nélkül EKE tagoknak 1 P, szövetségi tagoknak 1.50 P, nem turistáknak 2 pengő. Hálódíj ugyanott ágyneművel 1.60, 2.20 és 2.80 pengő a fenti sorrendben. Kettő és három ágyas szobákban 3.30, 4, 4.70 pengő. Hozzászámítanak még 10% kiszolgálási és 5% forgalmi adót. Levelezés: Székely Géza, Csíkszereda, Kossuth Lajos-u. 26. sz.

Télen, nyáron nyitva. Korlátlan kirándulási lehetőségek a Hargita minden részébe.

Erdély kapujában, a Sebeskörös csodás völgyében, a Zichy csepkőbarlang közvetlen közelében áll az Erdélyi Kárpát Egyesület

Zichybarlangi menedékháza, Cluj

ahol 17 szoba és közös turista háló áll a nyaralók rendelkezésére.

Megközelítése: Személyvonattal Zichybarlang megállótól 5 perc. Gyorsvonattal Rév nagyállomástól 6 km. gyalogút.

Hálódíjak: közös turista szálláson pokróc nélkül: 1 pengő. Egyágyas szoba díja EKE tagoknak 2, szövetségi igazolvánnyal ellátott turistáknak 3, nem tagoknak 4 pengő. Kétágyas szoba a fenti sorrendben 4, 6, 7 pengő. Teljes napi penzió napi háromszori bőséges étkezéssel EKE tagoknak 12.— P, szövetségi tagoknak 13.— P, nem turistáknak 14.— P. 8 napnál hosszabb ideig tartó ott tartózkodás után engedmény.

